

Ishaja vsak dan razen  
nedelj in praznikov.  
Issued daily except Sun-  
days and holidays.

# PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški  
prostori:  
2657 S. Lawndale Ave.  
Office of Publication:  
2657 South Lawndale Ave.  
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIX

Cena lista  
je \$0.50

Registered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office  
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 10. maja (May 10), 1928.

Subscription \$5.00  
Yearly

STEV.—NUMBER 110

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

## Japonsko-kitajska vojna besni v Šantungu

Japonci mobilizirajo nadaljnih 50,000 mož. Kajšek zavr-  
gel japonski ultimatum in napadel sovražnika. Obe  
strani poročata o zmagah. Tokijski premijer obve-  
stil diplomate velesil, da položaj je kritičen.

Tokio, 9. maja.—Vlada je od-  
edila, da odrineta še dve diviziji  
vojaštva na Kitajsko. Medtem  
je vojni urad velel mobilizirati  
nadaljnih 50,000 mož stalne ja-  
panske armade. Obenem je bo-  
jna mornarica dobila povelje, da  
takoj odpošlje dve krizarki in  
več manjših bojnih ladij v ki-  
tajske vode.

Tsingtav, 9. maja.—Vsi ino-  
zemci, razen Japoncev in Nem-  
cev, so večer odšli iz Tsinanu  
in so na potu v Tsingtav. Samo  
konzuli so ostali v Tsinanu.

London, 9. maja.—Aktualna  
vojna je izbruhnila med Japo-  
nci in Kitajsko. Brezčlena de-  
pesa, ki jo je danes prejel "Dail-  
ly Express", sporoča, da je ljuta  
bitka v teku na celi črti ob šan-  
tungski železnici od Tainana do  
Čangtien. Japonski general  
Fukuda ima 18,000 mož v akciji  
in drugih 20,000 mož je na potu  
v Tsingtav, kjer imajo Japonci  
bojno bazo. Koliko je Kitajcev,  
ni znano, toda Kitajskovo nacio-  
nalistične čete so za zdaj v pre-  
moci.

Poročilo se glasi, da je japo-  
nski poveljnik Fukuda večer po-  
slal ultimatum kitajskemu vrhovne-  
mu poveljniku Čiang Kajšek. Ul-  
timat se je glasil, da se kitaj-  
ske čete umaknejo sedem milj  
na obeh straneh železnice Tsing-  
tavan in da čete mora biti  
neutralske. Fukuda je dal Ki-  
tajcem 12 ur časa, da izpraznijo  
označeno ozemlje. Kajšek pa je  
takoj zavrzel ultimatum in njegove  
čete so napadle Japonce v sever-  
nem predmestju Tsinanu, nakar  
se je razvila krvava bitka na  
celi črti ob železnici. Podrobn-  
osti se niso znane, razen da so  
Japonci razstrelili kitajsko skladi-  
šče smolnina in da je veliko  
mrtvih na obeh straneh.

Washington, D. C., 9. maja.—  
Iz Sangaja je prišla vest, da je  
kitajski nacionalisti obkolili  
3000 Japoncev v mestu Tsinanu.  
Medtem, ko besni bojevanje med  
Japonci in južnimi Kitajci, se  
severne kitajske čete naglo umi-  
kajo proti Pekingu. Južno od  
Tsinana se vrši veliko koncent-  
riranje nacionalistov.

Druga brzojavka iz Tokia spo-  
roča, da je japonski premijer  
Tanaka večer povabil poslani-  
ke Združenih držav, Velike Bri-  
tanije, Francije in Italije v zu-  
nanji urad ter jim pojasnil, da  
so "Kitajci začeli vojno z Japo-  
nci" in da je situacija zelo resna.

Sangaj, 9. maja.—Japonski  
imperialisti so večer naslovili  
ultimatum na kitajsko revolucio-  
narno armado, ki je bil odklo-  
njen. General Fukuda je za-  
hteval, da se kitajske čete umak-  
nejo sedem milj na obeh straneh  
šantungske železnice od Tsinana  
do Tsingtava, nakar bi Japo-  
nci lahko nemoteno prevažali  
svoje vojaštvo v Tsinan; dalje  
je Fukuda zahteval sumarično  
kazni za kitajske vojaške po-  
veljavnike, ki so ukazali grvič stre-  
ljati na Japonce v Tsinanu na-  
dalje razorožitev vseh južnih  
čet v Tsinanu in da morajo ta-  
koj prenehati vse demonstracije  
proti Japoncem.

Ker so te zahteve poniževalne  
za neodvisno Kitajsko in ker so  
Japonci s svojo prisotnostjo in  
intervencijo zakrivali konflikt,  
jih je Kajšek enostavno zavrzel  
in položil odgovornost za nadalj-  
no prelivanje krvi na japonske  
izvalce.

Kitajska nacionalistična vla-  
da je telegrafično apelirala na  
Ligo narodov, naj takoj uvede  
mednarodno preiskavo glede ja-  
panskih zločedov v Tsinanu.  
Japonska in Kitajska sta v Ligi  
narodov.

(Kitajska provinca Šantung  
je bila pred svetovno vojno pod  
vplivom Nemčije. V pristanišč-  
nem mestu Tsingtav so imeli  
Nemci svojo koncesijo. Japo-  
nska je šla v vojno predvsem za-  
to, da je mogla vzeti Nemcem  
to koncesijo, nakar je začela raz-  
vijati Šantung v svojo svojih  
interesov. Po vojni so Japonci  
izpraznili Šantung, pridržali pa  
so si mnoge privilegije, zlasti  
kontrolno nad železnico, ki drži iz  
Tsingtava v Tsinan. Lansko  
spomlad so Japonci ustavili v  
Šantung Kajškov revolucio-  
narno armado in preprečili pro-  
diranje proti Pekingu. Letos je  
Kajšek prodiral v Šantung z ve-  
liko večjo armado, ali Japonci  
so ponovili lansko igro.)

### Organizacijski načrt tekstilnih delavcev

Organiziran je stavkovni komi-  
tej iz 27 članov.

New Bedford, Mass.—Tovar-  
niški odbori tekstilnih delavcev  
v Novi Angliji so prevzeli vod-  
stvo stavke 27 tisoč tekstilnih  
delavcev v New Bedfordu. Ti  
odbori so ubrali novo taktiko za  
organiziranje tekstilnih delav-  
cev.

Odbori v New Bedfordu izjav-  
ljajo, da je organiziranih 2,500  
tekstilnih delavcev po enem te-  
dnu agitacije.

V Fall Riverju so odbori or-  
ganizirali petnajst tovarov. Ta-  
ko izjavlja W. T. Murdoch, mlad  
škotski tkalec, ki je tajnik or-  
ganiziranih tekstilnih delavcev  
v Novi Angliji.

Odbori so prepričani, ker je  
tekstilna industrija zelo demo-  
ralizirana, da bo vzelo nekaj let,  
preden bo izdelana učinkovita  
organizacija tekstilnih delavcev.  
Postoječe strokovne organizaci-  
je izgubljajo na članstvu, ker to-  
varna za tovarno postaja odpr-  
ta delavnica.

Odbori priporočajo organiza-  
cijo, ki se lahko giblje iz kraja  
v kraj, od tovarne do tovarne.  
Oni podpirajo svoje argumente  
s skušnjami na Francoskem.  
Tam je bila ustanovljena taka  
organizacija in je dosegla velike  
uspehe med neorganiziranimi de-  
lavci. Kolikor močnejši posta-  
jajo ti odbori, toliko večja je in  
bolj tesna postaja organizacija.

Špijonaža in strah delavcev,  
da izgube delo, sta največ kriva,  
da na tisoče delavcev ostane za-  
naj organizacije, pravi Murdoch.

Porotniki se niso mogli zediniti  
glede krivde bivše državne  
tajnice.

Albany, N. Y.—Porotniki, ki  
so imeli odločiti o krivdi ali ne-  
krivdi bivše državne tajnice Flo-  
rence E. S. Knapp, ki je pod ob-  
tožbo raznih sleparij v upravlja-  
nju denarnih skladov, se niso  
mogli zediniti. Porotniki so se  
posvetovali osem ur. Devet po-  
rotnikov je bilo za obsodbo, trije  
pa proti. Sodnik Stephen Cal-  
laghan je potem razpustil porot-  
nike.—Ponovna obravnava je  
določena na dan 21. maja.

Bela Kun ne bo izročen  
krivnikom.

Dunaj, 9. maja.—Bela Kun,  
bivši predsednik ogrske sovjet-  
ske vlade, ne bo izročen Ogrski  
kot je zahtevala ogrska vlada.  
Jednik bo poslan v Rusijo, če do-  
kaže, da je sovjetski državljani.  
Ako ni, ga pošljejo nazaj v Nem-  
čijo, odkoder je prišel skrivoma  
na Dunaj. Kun je večer prejel  
pozdrave z moskovske radio-  
postaje.

## Delavstvo proti dra- gini električne sile

Delavstvo zahteva natančno oce-  
nitev za proizvodnjo električ-  
ne sile.

Providence, R. I.—Organizi-  
rani električarji so opozorili de-  
lavce v državi Rhode Island na  
visoke pristojbine, ki jih račun  
električni trust za električno si-  
lo. Državna delavska federaci-  
ja v Rhode Islandu in Newport-  
ska centralna delavska unija sta  
sprejeli resolucijo, v kateri za-  
htevata, da governor imenuje  
komisijo, ki naj preišče visoke  
cene, ki jih zahtevajo privatne  
družbe za električno silo, ki slu-  
ži za razsvetljavo.

Delavstvo vrh tega zahteva, da  
se pregledajo in preštudirajo v  
Rhode Islandu vse ugodnosti za  
proizvajanje električne sile, da  
bo mogoče proizvajati električno  
silo in jo oddajati konzumentom  
po najnižji ceni.

Newport Electric korporacija  
računa za kilovatt električne sile  
dvanaest centov in pol. Elek-  
trična centrala, ki je lastnica,  
računa pet centov in pol, medtem  
ko električne centrale, ki so ljud-  
ska lastnina, računajo povprečno  
le po dva centa in pol.

V južnem delu države Massa-  
chusetts mora ljudstvo plačevati  
tudi visoko ceno za električno  
silo. Dve korporaciji—the New  
England Power in the Eastern  
Utilities Ass'n, ribarita za kom-  
paniji v Fall Riverju in New  
Bedfordu. Visoke cene so na-  
pnilne glavniki kapital in te  
kompanije in sedanji lastniki  
upajo, da odpadejo nanje mili-  
joni, ko prodajo delnice trustov-  
ski korporaciji.

PODJETNICE POSEKAJO V  
IZKORISČANJU ČLOVEŠKIH  
DELA VNIH MOČI PODJET-  
NIKE.

Tajnost, kako je Alice Foote  
MacDougall postala milijonar-  
ka je zdaj odkrita.

New York, N. Y.—Fanatične  
feministke so peče slavo Alice  
Foote MacDougall, podjetnici  
in milijonarki kot ženski, ki je  
pokazala, da je ravnatoko po-  
jedna kot možki.

Na sodišču v Yorkvillu so pa  
bile razglajene metode, kako je  
gdéna. MacDougallova postala  
milijonarka, ko je bila neka biv-  
ša njena natakarka zaslišana  
kot priča. Ta natakarka je bila  
nastavljena v njeni restavraciji  
na železniški postaji Grand Cen-  
tral. Izpovedala je kot priča, da  
je morala plačati MacDougallovi  
deset dolarjev na teden, da je  
smela ljudem servirati jedila v  
njeni restavraciji. Nasprotni  
odvetnik je priznal, da je mora-  
la natakarka plačati deset do-  
larjev na teden, da je smela de-  
lati in da za njeno delo ni pre-  
jela nobene meze.

Priznava je bilo na sodišču,  
da morajo natakarkice na vseh  
velikih železniških postajah pla-  
čati za privilegij, da smejo de-  
lati.

Zadnji Darrowov zagovor.

Jefferson, O.—Clarence Dar-  
row, slavnj čikaški odvetnik, ki  
je že 71 let star, je se dni na-  
stopil tukaj pred sodiščem kot  
zagovornik, in sicer zadnjikrat.  
Zagovarja nekega Jamesa Munseneja  
iz Warrens, O., ki je obtožen, da  
je hotel podkupiti šerifa v zadevi  
butlegarstva. Darrowov nastop  
pred tem sodiščem je dramati-  
čen radi tega, ker baš tukaj je  
Darrow pred 53 leti imel prvi za-  
govor, toda ni obrnil kljenta,  
ker je izgubil prvo tožbo. Tu-  
kaj je njegov rojstni kraj.

Kubanke zahtevajo volilno  
pravo.

Havana, Kuba, 9. maja.—Li-  
ga kubanskih sufražetk je pred-  
ložila predsedniku Machado spo-  
menico glede uzakonitve enake  
volilne pravice za oba spola.

## ZAMORSKI STAV- KOKAZI ZA- STAVKALI

Član "Zelene in premogovne po-  
liceje" ubil zamorskega stav-  
kokaza pri kockanju.

Pittsburgh, Pa.—Poročevalec  
N. M. R. C. poroča, kako je član  
"premogovne in železne policije"  
ubil zamorskega stavkokaza dne  
28. aprila.

Uradniki premogokopne druž-  
be so se trudili, da se uboj za-  
molci in ne pride v javnost. Po-  
sledice tega prizadevanja so bi-  
le, da so zamorski stavkokazi  
stavkali dva dni, prebivalci v  
Mollensuerju pa niso nič vedeli  
o stavki, akoravno žive prav bli-  
so stavkokalknega taborišča.

Po izjavi poročevalca N. M.  
R. C. je nastal spor pri igri na  
kocke. Član "premogovne in že-  
lezne policije" je hotel končati  
spor na ta način, da je s kovano  
napesnitko udaril zamorskega  
stavkokaza po glavi, da je bil na  
mestu mrtve.

Da zamorec, ki so videli ta  
uboj, niso na mestu lincali ubi-  
jalca, so preprečili tovariši poli-  
caja, ki so takoj svojemu tova-  
rišu prihiteli na pomoč, ko so vi-  
deli kaj se je zgodilo.

Policaja, ki je bil obtožen te-  
ga uboja, so hitro in na skrivaj  
odpeljali v Coverdale. Nato so  
izprili stavkokaze. Zamorski  
stavkokazi so zahtevali, da se  
ubojniški policaj izroči okrajnim  
oblastim, a ker se ni to zgodilo,  
so stavkokalki zamorci zausta-  
vali. Policaja se je bala, da se  
izven na drugo stran ograde oko-  
li stavkokalknega taborišča, kaj  
se je zgodilo, pa so zastražili vse  
uhode, ki vodijo v stavkokalko  
gnezdo.

Zamorski stavkokazi niso ime-  
li nobenega pravega vodstva in  
so se po dvodnevi stavki vrnili  
zopet na delo. Uradniki so jim  
obljubili, da se izboljšajo razme-  
re v stavkokalkem taborišču.

Bombasti na delu v Detroitu.

Detroit, Mich.—V stanovanje  
Robert J. Teganova, poslanca v  
državni legislaturi, je bila 7. t.  
vržena bomba, ki je razdejala  
del poslopja. Teganovo ženo  
in njegove štiri otroke je eka-  
splozija vrgla iz postelje, toda  
poškodovan ni bil nihče.

Eksplodirala bomba je bila tako  
močna, da je razbila šipe v ok-  
nih sosednjih poslopjih in povzo-  
čila paniko med stanovalci.—Po-  
licija nima nikakega sledu za  
bombasti.

Durant ne smatra Krista za mi-  
sleca.

New York, N. Y.—Will Durant,  
ameriški pisatelj in filozof, je  
sestavil listo desetih največjih  
mislecev na svetu. Lista je sle-  
deča: Konfucij, Plato, Aristotel,  
Spinoza, Kopernik, Francis Bacon,  
Newton, Voltaire in Dar-  
win. Ko so vprašali Duranta, za-  
kaj je izpustil Krista, je dejal:  
"Krist je bil moralist in refor-  
mator, ne pa mislec."

Japonski kapital na Kitajskem.

Tokio, 8. maja.—Japonski  
kapitalisti imajo \$510,000,000  
investicij na Kitajskem, v Man-  
čuriji in sovjetski Sibiriji. Vse  
industrije v Mandžuriji—že-  
leznice, bombazne tovarne, rud-  
niki, električne in plinske cen-  
trale ter pomorska transporta-  
cija—so izključno v rokah Ja-  
poncev. Te investicije jim nosi-  
jo 30 milijonov dolarjev letnega  
dobička.

Stena se podira na šest gasilcev.

Bloomington, Ill.—Šest gasil-  
cev je zagrebla v terek stena  
goročega poslopja, ki se je pod-  
irala nanje. Gasilce so hitro od-  
kopal in jih pripeljali v mestno  
bolnico, a ni upanja, da ostanejo  
pri življenju. Požar je napra-  
vil škodo nad \$100,000.

## Kamnoseški delavci pro- drli s svojimi zahtevami

Izvojevali so pet dni dela v  
tednu.

Quincy, Mass.—Granitni kam-  
noseški so vztrajali in zmagali.  
Njih prizadevanja so bila uspeš-  
na. Priborili so pet dni dela v  
tednu in devet dolarjev mešde  
na dan. Članom tučata lokalnih  
društev granitnih kamnosekov  
v Novi Angliji je bila mešda po-  
vlašana za en dolar na dan.

V Brattleboru, N. H., so si  
priborili pet dni dela v tednu  
skozl vse leto. Kamnoseški de-  
lavci v Westerlyju in Providen-  
cu, R. I., in Nianticu, Conn., pa  
pet dni v tednu skozl devet me-  
secev v letu. Samo v Torontu so  
kamnoseški delavci stavkali, da  
se sklene trimesečna pogodba.

Kamnoseški delavci so polga-  
li največ važnosti na skrajša-  
nje delavnih ur v tednu, da tako  
znizajo brezposelnost med kam-  
noseškimi delavci.

## Sabotažniki v Rusiji priznali krivdo

53 zarotnikov priznalo pred sov-  
jetskim sodiščem, da so delali  
škodo v premogovnikih.

Moskva, 9. maja.—Trinpet-  
deset sovjetskih nameščencev je  
večer pred posebno komisijo  
sovjetskega sodišča priznalo  
krivdo sabotaže v premogovni-  
kih v Doncu. Med krivci so tri-  
je nemški inženirji, dalje bivši  
lastniki rogov, tehniki in delo-  
vodje. Kazen bo izrečena kmalu.

PREDLOGA ZA GRADNJO  
ELEKTRIČNE CENTRALE  
JE MRTVA.

Senator Johnson iz Kalifornije  
izjavlja, da ne bo glasovanja  
v tem kongresnem zasedanju  
o nji.

Washington, D. C.—Senator  
Johnson iz Kalifornije, ki vodi  
boj proti obstrukciji Ahursta,  
Phippsa in Smoota, ki je bila  
nalašč organizirana, da se pre-  
preči sprejem predloge za grad-  
bo električne centrale pri Boul-  
derju, izjavlja, da je predloga  
zdaj mrtva, ker bo nemogoče  
glasovati o nji pred zaključkom  
kongresnega zasedanja. To po-  
meni, da bo zgradba električne  
centrale pri Boulderju v reki  
Colorado zadržana najmanj za  
eno ali pa dve leti. Jez te cen-  
trale bo 560 čevljev visok.

Uslužbenka priznala tatvino  
\$37,000.

New York, N. Y.—Florence  
Johns, ki je bila šestnajst let v  
službi Charlesa Tischea, lastnika  
tovarne za izdelavanje peči, in si  
pridobila v tem času njegovo po-  
polno zaupanje, je v terek pri-  
znala, da je v treh letih okradla  
svojega delodajalca za \$67,000.  
Johns je izpovedala, da je denar  
potrosila za oskrbovanje svoje  
stare in boje matere, da je ži-  
vela v udobnosti in razkošju.

Američan ubil ruskega kneza.

Nice, Francija, 9. maja.—Ru-  
ski knez Ivan Kropotkin, nekaj  
znanega anarhističnega filozofa  
Petra Kropotkina in bivši oficir  
v beli Vranglovi armadi, je bil  
smot ubit v pretepu v neki tu-  
kajšnji kavarni. Priče pravijo,  
da se je knez pretepal s tremi  
moskimi, med katerimi je bil  
tudi ameriški pomorščak. Tro-  
jica je pobegnila.

Ameriški aeroplani stražijo  
nikaragviske rudnike.

Puerto Cabezas, Nikaragva, 9.  
maja.—Ameriški mornarični ae-  
roplani so na stalnih poletih nad  
pokrajino z zlatimi rudniki v se-  
verni Nikaragvi, ki so lastnina  
ameriških kapitalistov in katere  
so Sandinovi vstaki oplenili in  
demolirali pred kratkim.

## POVPREČNA MEZ- DA KLVNIŠKIH DELAVCEV

Delavke zaslužijo le po \$17.87  
na teden.—Najnižje plačani  
so klavniški delavci v Floridi  
in Georgiji.

Chicago, Ill.—Kakšna demo-  
kracija vlada v mešni industriji,  
pokazuje razmere v klavnicah.  
Armour in Swift, največji me-  
saraki trčaki, sta igrala tudi svo-  
jo ulogo pri gradnji kompanij-  
ske unije za klavniške delavce,  
in tako mamili klavniške delav-  
ce, da je demokracija v mešni  
industriji. Mešde klavniških de-  
lavcev so se prav malo povisale  
od leta 1921 in od let 1923 se ni-  
so nič povisale. V tem času so  
se pa povisale mešde strokovno  
organiziranih delavcev.

Po poročilu, ki ga je sestavil  
delavski department, je bila le-  
ta 1927 povprečna mešda klav-  
niških delavcev \$24.70 na teden.  
Delati so pa morali za to mešdo  
49.3 ur. To pomeni, da klavni-  
ški delavci ne zaslužijo na leto še  
\$1,300. On zaslužijo komaj polo-  
vico tega, kar zadostuje za po-  
šteno prehranitev delavske dru-  
žine, ki obatoji iz očeta, matere  
in treh otrok.

Leta 1926 je bil povprečni te-  
denaki zaslužek klavniškega de-  
lavca \$24.65, leta 1925 \$24.63 in  
leta 1922 pa \$23.67. Torej mešda  
za se je v teh letih povisala za  
toliko, kot za nič.

Delavcev dela več v industri-  
ji kot delavci. Delavcev je 50,  
207, delavk pa 7,146. Delavci so  
povprečno zaslužili po 52 centov  
na uro, delavke pa 36 centov \$17.87  
na teden.

Klavniški delavci v New Yorku  
imajo najvišjo mešdo in si-  
cer povprečno po 58.1c na uro  
in delajo po 50 ur v tednu. Njih  
povprečni tedenski zaslužek je  
\$29.06. Najnižje so plačani  
klavniški delavci v Floridi, zim-  
skemu paradizu za bogatine, in  
Georgiji. Ti prejmejo le 33.9c  
na uro in delati morajo 58.9 ur  
v tednu. To jim daje \$19.97  
tedenskega zaslužka. V Illinoisu  
zaslužijo klavniški delavci po  
51.2c na uro ali \$24.58 na teden  
in delajo 48 ur v tednu.

VLAKA TRČILA.

Strojvodja ubit, 26 potnikov  
ranjenih.

Hazleton, Pa.—V terek zve-  
čer sta v bližini tega mesta tr-  
čila skupaj dva vlaka Wilkes-  
barre & Hazleton železnice. U-  
bit je bil strojvodja Harry  
Cunius, 26 potnikov je bilo pa  
ranjenih. Ranjence so odpeljali  
v bolnico, kjer bodo trije najb-  
rže podlegli poškodbam.

Poslal se iz Nemčije v Ameriko  
v zaboju.

New York.—John Pfoenig iz  
Duesseldorfa v Nemčiji je do-  
bil dovoljenje, da se lahko iz-  
seli v Ameriko, toda denarja za  
pot ni imel. Tedaj se je zapri v  
zaboj, ki ga je naslovil v New  
York kot blago. Zaboj je res  
prišel v New York dne 7. maja.  
Ko so delavci izkldali tovor, je  
neki uradnik odtrgal rahlo pri-  
trjeno deško in posegel z roko  
v zaboj, da vidi, kakšno blago je  
notri. Pfoenig je mislil, da je to  
prijateljska roka in jo je stisnil.  
Oni je pa za zakrčl strahu in zbe-  
žal. Pfoenig je bil odpeljan na  
Ellis Island. Star je 19 let.

Pogrešan deček najden mrtve.

Detroit, Mich.—Petletni  
Wright W. Weeks, ki je izgini-  
l iz svojega doma pred tednom  
dni in se je mislilo, da je bil  
ugrabljen, je bil v terek najden  
mrtve v Detroitu reki blizu River  
Rouga. Policija je mnenja, da je  
deček padel po nesreči v reko in  
se utopil, ker ni bilo na njem  
opaziti nikakih znakov nasilja.

## Kmetaka revolta v Rumu- niji izpuhtela v fiaske

Voditelji so se razcepili in pohod  
v Bukarešto se je izjalovil.—  
Karl je še v Angliji, ker nima  
kam iti.

Bukarešta, 9. maja.—Pohod  
rumunskih kmetov v Bukarešto,  
da strmglovljijo vlado, je fiasko.  
Voditelji so pustili kmete na ce-  
dilu in kmetake množice zdaj ro-  
majmo domov. Več tisoč kmetov  
je še vedno v Albajuliji, kjer  
pazi nanje vojaštvo.

Voditelji kmetake stranke so  
ne morejo sporazumeti glede ak-  
cije. Juliu Maniu, predsednik  
stranke, je proti vaški sili, dočim  
podpredsednik Michalache, ka-  
teremu pravijo "rumunski Ra-  
dič," zahteva radikalno akcijo.

Rumunski listi poročajo, da  
kmetaka stranka stopi v pasiv-  
no resistenco: bojkotirala bo  
vlado in kmetje ne bodo plačevali  
davkov, dokler je Bratianu na  
krmilu.

London, 9. maja.—Bivši ru-  
munski prestolonaslednik Karl  
in njegova ljubica Magda Lupes-  
cu sta še vedno v Godstonu na  
Angleškem. Angleška vlada je  
obvestila Karla v pondeljek, da  
mora takoj oditi iz Anglije, dru-  
gače bo deportiran. Karl je  
večerj apeliral, naj mu dovoli  
toliko časa, da si poišče novo bi-  
vališče. Francija ga več ne ma-  
ra nazaj in zdaj ne ve, kam bi  
šel. Nekaj sanjari, da pojde v  
Ameriko. Obenem se je razne-  
sila vest, da je angleški častnikar-  
ski magnat, lord Rothermere,  
pomagal Karlu organizirati le-  
talsko ekspedicijo v Rumunijo,  
potem ko je Karl obljubil lordu,  
da površne Ogrski sedmograško  
kraj, kadar saoda rumunski  
prestol.

FURUSETH JE PRIPOROČIL  
TRI AMENDMENTE.

Smatra jih potrebnimi za zaščito  
mornarskih interesov.

Washington, D. C.—Andrew  
Furuset, predsednik Medna-  
rodne mornarske unije, je pred-  
lagal tri amendmente k Joneso-  
vi plovbeni predlogi v interesu  
mornarjev.

Prvič želi, da niso kot natak-  
karji nastavljeni Kitajci na  
ameriških vladnih ladjah.

Drugič želi odpraviti načrt  
mornariške rezerve.

Tretjič želi preprečiti službo-  
vanje mornariških častnikov na  
trgovskih ladjah.

Furuset je pri tem naglašal,  
da se bodo toliko časa vihotap-  
ljali v Ameriko kitajski izseljen-  
iki, dokler bodo na ameriških  
ladjah nastavljeni Kitajci kot  
natakarkji.

Glede mornariških častnikov  
pa izjavlja, da lahko nastane  
stavka in bi bilo težko pozvati  
mornariške oficirje na stavko.

Fakt, da se vsakemu mornar-  
ju, ki je v rezervi dovolj dva-  
mesečna mešda, pomeni po nje-



# Vesti iz Jugoslavije

**Protestna akcija delavstva proti klerikalnemu terorju v železnih delavnicah mariborskih.**  
(Izvirno.)

Po vsej Sloveniji se vrše v teh dnevih ostri protestni shodi slovenskega delavstva, ki odločno protestira proti vedno večji škodo-radikalni reakciji in proti odpuštu 11 sodrugov iz mariborske železniške delavnice.

Najbolj obiskana shoda, odosno zborovanja sta bila brez dvoma v Ljubljani in Mariboru. Dobro obiskani pa so bili seveda tudi drugod, kajti opaziti je razveseljeno dejstvo, da se delavska razredna zavest zopet dviga in dviga in da delavstvo sedaj počasi spoznava, da je le v organizaciji moč delavskega razreda.

Dne 19. aprila se je vršil v ljubljanskem Mestnem domu protesten shod, na katerem so delavci dali na velemement, vendar pa strogo disciplinarni način duška nad brutalnostjo, ki jo je zagrešil nad njihovimi stanovalskimi tovariši v Mariboru klerikalno-radikalni meščanski režim. Shodu je predsedoval sodrug Urnkar, ki je uvodoma po kratki pojasnitvi obupnega položaja iz službe vrženih tovarišev in zgodovine cele zadeve pod besedo burno potrdil, da socialističnemu poslancu Jos. Petjanu.

Petjan je uvodoma povdal tole: Ko so se mariborski delavci pripravljali po stari tradiciji k praznovanju praznika Vstajenja, ko so njihove žene pripovedovale svojim otrokom, kake pirote da dobe za letošnjo Veliko noč, so prišli očete domov in povedali, da prirohu ne bo, ker bodo morda lačni celo koruznega kruha, kajti železniška direkcija jim je ravno za praznike črtala njihove premije za 30 odstotkov, na drugi strani pa je prišel mesec april in je ravno s prvimi aprilom ministarstvo saobračaja (t. j. prometa) odločilo, da se s 1. aprilom zapro vsa železniška skladišča, živili.

Delavci so bili seveda razburjeni in so hoteli vedeti, zakaj se jim je reduciralo njihove dohodke. Masa delavcev je odšla pred pisarno šefa in zahtevala pojasnila, zakaj je vse to. Gospod šef pa, mesto da bi imel hladno kri, je zapri vrata deputaciji pred nosom. To je ljudi še bolj razburilo, ustavilo delo v delavnicah. Pričela so se zasledovanja in zaslišavanja in rezultat tega je bil, da so odpušili 11 naših sodrugov iz delavnice v Mariboru.

Brez vsake motivacije je bilo vrženih na cesto 11 železničarjev, po večini družinskih očetov in ljudi, ki že imajo pravico do penzije. Mora se ugotoviti, da je to za nas barbarstvo, kajti samo barbari morejo postopati na tak nepošten in nečloveški način. In maribarski delavci so sedaj pokazali, da so pošteni in uvidni ljudje, kajti ta cinčni in nesramni čin klerikalnega režima so oni prenesli dostojanstveno.

V Beograd je odšla posebna deputacija, ki naj intervenira pri samem ministru glede odpuščenih železničarjev. Govor poslanca Petjana je bil na več krajih prekinjen s burnim pritrjevanjem in medklici, ki niso prav ničesar drugega pokazali, kakor da je delavstvo solidarno z mariborskimi tovariši.

Za Petjanom je govoril tajnik Saveza Železničarjev Jugoslavije, tudi žrtev meščanskega režima, sodrug Stanko. On je v svojem govoru dokazoval, da so persekucije železničarjev vrše točno po navodilih od zgoraj. Vlada bi rada našla vzrok, da bi utemeljila nameravano premeštev mariborskih delavnic v Srbijo.

Za tem je bila soglasno sprejeta brzojavka, ki je bila odposlana ministru saobračaja v Beograd proti odpuštu mariborskih železničarjev.

V Mariboru pa se je vršil shod dne 20. aprila v Gambrinov dvorani, ki je bila nabito polna. Vse mariborsko delavstvo je protestiralo proti klerikalnemu režimu, ki odpušča zavodne delavce-železničarje. Govoril je tudi poslanec Petjan, dalje sodrug Viktor Erzen, A. Čeh in drugi.

drugi. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri zahteva zbrano delavstvo, da se preklic odpušt 11 železničarjev in da se živilska skladišča v Mariboru ne ukinejo.

Vršili so se dalje shodi po vseh večjih industrijskih krajih Slovenije. Tako v Zidanem mostu, kjer je poročal sodrug Franjo Aleš, v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, kjer je poročal s. Arh. Dalje v Brezicah, Ptuj, Ormožu, Rakeku, Logatcu in tako dalje.

Pokazali so ti shodi, da se delavstvo zaveda razredne borbe in da postaja solidarno z vsemi trpečimi in preganjanimi delavci, pa naj bodo oni te ali one stranke.

**Kritično stanje vinske trgovine v Sloveniji.** Konzum vina v precejšnjem tempu pada.

Da ima tudi vinska trgovina v Sloveniji jako velike težave, dokazujejo primeri vedno večjega števila konkurzov in likvidacij, a to ne samo manjših, temveč v precejšnji meri tudi večjih. Tvrdo, ki so se že pred desetletji uveljavile v Sloveniji in so v Sloveniji tudi po solidnosti zaslovene.

Kaj je glavni vzrok temu padanju trgovine? — Po nekaterih trditvah gospodarskih krogov so vzroki v slabih delavskih plažah, in pa na visoki proizvodnjiški režiji. Važno pa je tudi to, da so bile v zadnjih letih jako slabe vinske letine. Toda to še ni vse. Vzroki leže tudi še drugod. Vedno slabši izvoz našega vina, konjunktura sprice previsokih cen vplivajo zelo kvarno in slabo tudi na razvoj vinske trgovine v Sloveniji.

Nastopajo sicer konkurenčne tvrdke, a večina teh polagoma izgine v največjih primerih s prav običnim deficitom (zguba). Kajti kdor dandanes pri nas ni dobro fundiran in nima priložnosti dovolj kapitala, marveč le bolj bančni kredit, ta sploh ne more uspevati.

Močno boriti pa se mora tudi dobro fundirana vinska trgovina, kajti zaradi visokih obresti za izposojeno glavnico in zavoljo kreditiranega blaga raznim dejalnicam na več mesecev ter zaradi vedno večjega davčnega viška in trošarinskih doklad se sorazmerno povišajo tudi prodajne cene, kar pa seveda zopet zmanjšuje naročila ter splošni konzum vina v Sloveniji.

Kakor kaže ni prav nobenega znamenja, da bi se res nesnosne razmere v bližnji bodočnosti le količikaj izboljšale; nasprotno: Tendence gre navzdol in če se v doglednem času kaj nepričakovane ne zgodi, bodo tudi sedaj še solidne vinske veletrgovine druga za drugo izginile, največ v lastno, prav občutno pa seveda v škodo dolenjskega in štajerskega kmeta vinogradnika.

To nevarno situacijo vinske trgovine v domovini bi mogla vsaj deloma ublažiti nekaj zaporednih dobrih vinskih letin. Ali tudi umerjeni postopek gotovih uradov in zavodov. Logično je tudi: izboljšanjem gospodarstvenega položaja delavca in uradnika, katerega tudi sedaj zmanjkuje denar za pijačo. Trpi pa seveda tudi revnejši kmet, zlasti ako nima druge plodne zemlje, kakor vinograd.

In teh kmetov je zlasti po južni Sloveniji veliko.

**Smrtina kosa.** V Ljubljani je umrla soproga nadzornika v pokolu Franciška Gorupova. Na Mati pri Ljutomeru je umrla Jožef Rajh, posestnik, bivši župan, načelnik okrajnega zastopa itd. — V Ljubljani je umrla bivša uradnica OUZD Mara Lemeševa, rojena Rusova, soproga odvetaika dr. Milana Lemeša. Pokojnica se je dalj časa borila z navratno boleznijo, kateri je naposled podlegla. Lemeševa je bila svoj čas tudi učiteljica ter je slovela kot izvrstna pedagoginja. — V ljubljanski bolnici je umrla Alojzija Stradarjeva, žena rudarja Alfonza Stradarja iz Hrastnika.

**Agitacija za "Prosveto".**

## Kolika ljudi bi se priselilo v Združeno državo?

Vzemimo na pr. Čehoslovakijsko — letna kvota znaša 3075. Priglasilo pa se je že za vizo kakih 250,000 ljudi. V listi ni sicer nič 1000 odobrenih prošelj za sorodnike, ki živajo prednost, ali vloženih je bilo toliko prošelj s strani izurjenih poljedelcev, ki tudi živajo enako prednost, da ima ameriški konzulat v Čehoslovakijski že zadosti skupnih prošelj za prednostno vizo za skoraj tri leta naprej. Prošnje za neprednostne vize pa se sploh ne prejemajo več. Čemu tudi? Saj jih je že zadosti morda za celo stoletje, ako bi vztrajali pri svoji prvotni prošnji.

Seveda mnogi prvotni prošelj, kakor poprej rečeno, se nikoli več ne zgledajo. To je na pr. razvidno iz situacije na Danskem. Prošenj je tam kakih 15,000, kvota pa znaša 2769. Konzul tam obvešča prošelce, da bodo morali čakati kakih pet let, predno dobijo vizo. Dejanski pa znaša čakalna doba dve do tri leta in pol, ker mnogi odpadejo. Približno ista stvar je na Angliškem, kjer mora prošlec dejansko čakati približno tri leta. Na Francoskem je seveda položaj vrlu ugoden, kajti kvota je večja od števila prošelj.

**Jugoslavija.** Njena kvota znaša 571. Število vseh prošelj za priseljeniško vizo se cení na 35,000. Prednostna kvota znaša polovico, torej 335 na leto. Prošenj za prednostno vizo pa je toliko, da je prednostna kvota že napolnjena za približno polovico leto. Ne zdi se, da so izurjeni poljedelci preveč obremenili te polovice kvote, rezervirane za nekatere sorodnike ameriških državljanov. Vsaj to je soditi iz okoliščin, da je bilo v fiskalnem letu 1926 izdanih le 99 prednostnih viz poljedelcem. Ali tedaj niso mnogi znali za to prednost, in mogoče je, da bo število njihovih prednostnih prošelj čim dalje večje. V tem slučaju bo čakalna doba za prednostno kvoto seveda tem daljša. V fiskalnem letu 1927 pa je bilo izdanih 603 izvenkvotnih viz (skoraj toliko kot sama kvota) upravičnim sorodnikom ameriških državljanov.

Ako torej danes kdo zaprosi za prednostno kvoto, bo moral v Jugoslaviji čakati približno polovico leto ali več. Par sto prošelj več pa seveda takoj izpremeni vese položaj. Kdor pa prednost nima in se danes priglasi za vizo, ta bi moral čakati par generacij predno pride na vrsto. Treba le izračunati: 35,000 prošelj napram kvoti od 571, od katere pravzaprav polovico odvzamemo oni, ki živajo prednost. Razlika je taka, da tudi upanje na veliko število takih, ki so v listi, a se ne bodo nikdar odzvali, nič bistveno ne izboljša položaja.

**Italija:** Položaj je seveda še huji kot za Jugoslavijo. Kvota znaša 3,845, a število prošelj se cení na 300,000 in priglasilo bi se jih še veliko več, da bi njihove prošnje sprejemali. Prednostna kvota sama je že napolnjena za štiri do pet let. V fiskalnem letu je le 47 poljedelcev dobilo prednostno vizo. Pač malo jih je znalo, kako zaprositi za prednost. Ako pa se v Italiji začne zglasiti veliko število izurjenih poljedelcev, tudi prednostna kvota utege postati bluznična. Kako velik je naval sorodnikov ameriških državljanov, je razvidno iz dejstva, da je bilo v fiskalnem letu izdanih 7502 izvenkvotnih viz (skoraj dvakrat toliko kot sama kvota).

**Na Ogrskem,** Rumunskem in v Avstriji ni položaj mnogo bolj, ali kot v Jugoslaviji. V Avstriji, ki ima kvoto 783, je bilo zabeleženih 30,000 prošelj. Ni bilo mogoče dobiti informacije glede števila odobrenih prošelj za prednostno kvoto. Na Ogrskem s kvoto od 473 je bilo zabeleženih 20,000 prošelj. Prednostna kvota je tam napolnjena že za 3 leta naprej. Rumunski, ki ima kvoto 603, izkazuje kakih 16,000 prošelj. Prednostna kvota je že napolnjena za kakih dve leti in četrt.

Se mnogo slabši je položaj na Grškem, ki ima le kvoto od 100 in morda kakih 14,000 prošelj za vizo. Sama prednostna kvota je baže napolnjena že za 11 let.

**Agitacija za "Prosveto".**

## Delavstvo proti napitninam

Natakarji in natakarice, šoferji, brivci in slični poklici, postrežniki v Pullmanovih vozih in drugi, ki opravljajo takozvane "personal services," so resno vze li v pretes vprašanje napitnin (tips). V vseh organizacijah takih-le delavcev se je članstvo večinoma izrazilo proti dosedanjemu sistemu davanja napitnin. Želja, da se sistem napitnin zapusti, dobiva čim večjega razmaha, čim se dotične delavske organizacije bolj okrepčajo. Cilj vseh obrtno-delavskih organizacij je, da naj delavec dobiva kot temeljno plačo zadosti, da more sebe in družino udobno vzdrževati, in organizirano delavstvo dobro zna, da v poklicih, kjer prevladuje ali je v navadi sistem napitnin, ki jih delavec prejema v dar, je ta okoliščina eden izmed glavnih vzrokov, zakaj si ne morejo izboriti dostojno temeljno plačo. Delodajalec smatra, da ga nastavljenec, ker prejema napitnine, rešuje dolžnosti, da bi mu dajal popolno dno in na tak način napitnine so dejanski del plače, do katere je dotični delavec upravičen. Posledica je, da je dejanska plača, ki jo plačuje delodajalec, popolnoma nezadostna za vzdrževanje družine. Delavec, da nadoknadi razliko izmed tem, kar dobiva od delodajalca, in tem, kar potrebuje, mora biti odvisen od milosti odjemalcev in klientov, kar je v najboljšem slučaju precej nesigurna stvar. Delavske unije se protijo napitninam tudi za to, ker one mnogo vplivajo na delavčev neodvisnost in ustvarjajo med njimi servilen duh. Tudi občinstvo je za odpravo napitnin. V neki jako popularni reviji se tako komentira sistem napitnin:

"Napitnina je razžaljenje v slovarju ameriške trgovske etike. Ona spada v dežele, kjer je prosjačenje za milostinje priznan življenjski poklic, kjer je korupcija državnih uradnikov priznan izvir dohodkov, kjer so klasne razlike ostre in potirajoče in kjer se kultivira umetnost servilnosti (suženjskega duha). Ali ta navada se je vkoreninila v Združenih državah in bo rastla in napredovala, ako se velika vojska onih, ki so odvisni od napitnin, ne upre in zahteva pravico do neposredne plače."

**Mednarodno bratstvo kočijažev,** šoferjev, hlevarjev in pomočnikov obojga sistema napitnin, ker prejemanje istih postavlja delavca v stanje sužnja. Natakarji in natakarice trpijo na nizkih plačah, kar delodajalci računajo na napitnine. Bratstvo postrežnikov v spalnih vozovih, ki šteje 7000 črncev, odločno zahteva odpravo napitnin. FLIS.

**Morilec svoje žene obsojen v zapor.**

Chicago. — Joseph C. Jones, ki je 26. februarja t. l. umoril svojo ženo, je bil v torek obsojen na 66 let zavora v državni kaznilnici.

Sodnik Otto Kerner, ki je izrekel obsodbo, je dejal, da je doleči to kazen mesto dosmrtnje ječe radi postave, ki dovoljuje pomilostitev jetnika, ki je v zaporu dvajset let in tri mesece. "Obsodil sem te na 66 let zavora," je dejal sodnik Jonesu, "da boš dalj časa v ječi, kot pa da bi te obsodil v dosmrtno ječo."

— Jones je star 28 let.

**naprej.** To pa se ni nič napram Turčiji, ki ima kvoto od 100 in prošelj baže 100,000; prednostna kvota sama je baže že napolnjena za 25 let naprej.

Precej ugoden je pa položaj na Nemškem. Prošenj je sicer 251,159, dočim kvota znaša 51,227. Čakalna doba bi bila torej 5 let od vložitve prošnje do izdajanja viza. Dejanski pa je jako manj. Situacija na Nemškem se stalno spreminja. Znani so slučaji, ko je kdo čakal le par mesecev. Tisk in izseljeniška društva na Nemškem jako odsvetujejo takšno izseljevanje, kar ima gotovo za posledico, da se mnogi prošelj ne odzivajo vabilu konzulata. — F. L. I. S.

**Agitacija za "Prosveto".**

## Alice Wright: V VLAKU

Dva dni počitnic sem imel, to se pravi, nisem jih imel. Angelika je bila silno slabo volje, ker je bilo oba dneva slabo vreme in pa, ker jo je bolela hrbtenica. Angelika je namreč moja žena, da boste na jasnem, in ako gre mož na počitnice s svojo ženo, ne sme misliti, da bo smel početi, kar se mu bo zljubilo in da bo popolnoma svoboden. Toda vse to sem že v naprej vedel, nisem pa vedel, da bo slabo vreme in pa da bo imela Angelika križe a hrbtenico. Zato vedite, da nisem imel dobrih časov. Ko sem sedel v kotu komodnega vagona severne železnice, v vlaku, ki je stal pripravljen, da naju popelje proti domu, sem pa vendarle mislil, da bom imel vsaj eno prijetno urico. V vagonu me Angelika ne bo naganjala, da naj ji mastram hrbet. Gledal sem skozi okno na vrvenje, kakorino je menda po celem svetu pred odhodom vsakega vlaka. Vrume je bilo res oba dneva skrajno neugodno in pusto, v duhu pa se me računalo, koliko sem prihranil, ker njava mogla izvršiti najinega načrta. Ako se bo dalo Angeliko prevariti bom s prihrankom šel na prihodno konjsko dirko ter stavil, mogoče kaj dobim. Ako drugega ne, vsaj po grbi, ako mi pride Angelika na sled.

Teško sem pričakoval čas odhoda vlaka in pa trenotika, ko bo Angelika sademala. Angelika namreč povsod lahko zadremje, posebno pa v vlaku. A sedaj se je pričelo.

Angelika je uprla vame oči kot bi me hotela prebiti z njimi ter sknila: "Ničvredne!"

Kaj sem storil? Moja "mirna" urica počitka se je že pričela. Takoj sem zvedel, za kaj gre. Angelika je segla na polico ter postavila na klop potni kovček.

"Le poglej, ali vidiš," je kričala ter kazala na konec avle-nega blaga, ki je molel iz kovčega. "Kaj pa naj pomeni svila v tvojem kvčegu in pa menda še celo nogavica?"

Vstal sem, da bi prijel za kovčeg. "Toda, draga moja Angelika. Dovolj, da ti pojasnim in ti —"

"Kar pusti 'drago mojo' pri miru," je vihrala dalje. "Kar koli mi boš povedal, bo izmisljeno in zlagano, ti grdobna ničvredna ti. Pri tej priči bom kovčeg odprla."

Vlekla je na ključavnic in jermnih, meni pa je postajalo vroče.

"Oh, oh, oh, oh, oh, še huje je kot pa sem si mislila — ne samo en par, pač pa cel tucat parov nogavic ali mogoče še več. To je torej tvoje pojasnilo. Sedaj mi je jasno, kje si bil sinoči, da te ni bilo tako dolgo domov. V baru, kaj pa da. Pa mi hočeš še pojasniti, kaj ti ponočnjak, ponočnjaški! Seveda, svilene nogavice, za koga neki, mar za me? Ha-ha-ha." Sedel sem kot bi bil odrevenel ter imel pogled uprt v vrata vagona, kedaj se bodo odprla.

"Kaj pa je to?" je Angelika nadaljevala. "Ročne torbice in-lin, o jo! meni ubogi siroti, podveze za nogavice, ženske podveze v kovčegu mojega moža. Ne, kaj takega bi si ne bila nikdar mislila o tebi!"

Za trenotek se je Angeliki solza prisvetila v levem očesu, a takoj zopet izginila, ko je opazila v kovčegu še druge stvari.

"Angelika, draga Angelika, tega pa vendar nisem zaslužil, da me s takimi primki obkličaš. Jaz te stvari nisem kupil za nikogar —"

## NA PRODAJ

jala se je ter stokala, da bi se bila vsakomur smilila, kdor bi jo videl v takem položaju.

Mene pa so Angelikine solze do skrajnosti ujezile. Saj dejja sme imeli zadnje dni več kot dovolj. In pa potniki, ki so stali na peronu, so pričeli zijati v našino okno.

"Angelika," sem dejal, "poslušaj me vendar. Ako se ne podvizaš in te stvari hitro spraviš v kovčeg ter ga postaviš nazaj na polico —"

"Tako, aaaaaa? Sedaj bi mi pa še rad grozil, ti grdušen brezobzirni." je ihtela, ne zmenec so za moje kretnje. Kljub temu pa sem nadaljeval:

"Ako ne spraviš kovčega hitro v red in na polico, boš imela opraviti z onim gospodom, ki si je šel kupit časopis in čigar last je ta kovčeg. Moj kovčeg je vendar tu, mar ga še sedaj ne poznaš?"

Prenehaj sem, da bi videl kakšen vtis bo to napravilo na Angeliko, potem sem nadaljeval kot bi me cela stvar nič ne brigala: "Izgleda, kot bi bil trgovski potnik."

Angelika je padla v omedle-vico ter takaj ostala do Londona tako, da sem končno vendar le imel eno mirno urico.

## Delavci kot delničarji

Masni delavci in drugi nastavljeni industrijskih družb v Združenih državah dandanes plačujejo za nakup industrijskih vrednostnih papirjev v nominalni vrednosti čez tisoč milijonov dolarjev. To so večinoma delnice in obveznice družb, kjer so zaposleni. Mnogo milijonov je bilo tudi investiranih v vrednote drugih družb, vse to ne vpoštevajo vloge v banke in prireditelje v hranilnice ali zavarovalne police. Biljon dolarjev, investiran od nastavljenec v vrednostne papirje svojih lastnih delodajalnih družb, je porazdeljen med kakimi 800,000 nastavljenec. Povprečna investicija znaša torej \$1250 za vsakega delavca, ki je sploh investiral.

Dognalo se je pa, da v takih investicijah tleči neki riziko za prihranke nastavljenec in to radi spreminjajoče se borzne vrednosti teh papirjev. Nekatera podjetja pa so ukrenila potrebno, da sp vloga nastavljenca zavaruje za slučaj, da pade vrednost papirja na borzi. Vendarle vedno obstaja nevarnost, da pade produkcija dotične industrijske družbe, valed česar bi padla tudi vrednost njenih papirjev. Da se prepreči taka zguba, so mnoge družbe uvedle plan kupovanja delnic, po katerem one poskrbujejo, da zaposlenci kupujejo tudi delnice drugih korporacij, tako da se vloge ne nanakajo le na eno družbo, marveč na večje število njih in ni nastavljenec odvisen je od sreče posladavne družbe. V zadnjih letih se je ta sistem velikanako razširil. — FLIS.

## Napredne revije

"Novi čas", 2. številka letošnje letnika. Vsebinna: France Kozar: Iz cikla "Pod zemljo". — Frank Kerze: Amerika — delala tujevc. — R. Stach: Versko življenje v Afriki. — Vinko Kolak: Panevropa. — Rudolf Krenal: Ivan Brod. — Mihael Kural: Kaj pa artisti in drugi cirkuški ljudje. — V. I.: Moderne vojne priprave. — Lili Koerber: Bdeči Mitka. — Ivo Premec: Bogastvo sveta. — Moederderfer: Korosko narodno blago. — Amundsen: Osvojitev južnega tečaja. Ksenija Prunkova: Kako je solza iskala srečo. — Jože Minar: Mi in živalstvo. — M. Stirling-F. K.: V deželi pritlikavcev. — Izseljenstvo. — Priloga: Gospodinjstvo. "Novi čas" stane \$3 za vse leto. Naslov: Novi čas, 1142 Dallas Rd., Cleveland, Ohio.

## Našni rop.

Spring Valley, Minn. — Stir-jie oboroženi roparji so v torek prišli v tukajšnjo narodno banko, kjer so z revolverji ustrašovali uslužbence ter pobrali za predalov nad \$15,000. Roparji so potem pobegnili v avtomobilu, ki jih je čakal na cesti pred banknim poslopijem.

## NAZANILLO IN ZAHVALA.

S tušnim arcem naznanjam, da je nemila smrt pretrgala nit življenja mojemu ljubljenu soprogu

## ANTONU KRAMŠAR

Umrl je dne 26. aprila 1928. Zjutraj je šel zdrav in vesel na delo, na cesto, kjer je bil zaposlen pri kopanju jarkov, opoldne pa se je posula nanj plast zemlje in kamenja, ga podala ter smrtno poškodovala, da je še dotičnega dne preminul, in sicer včer ob 10. uri v Mercy Hospital v Pittsburghu, Pa. — Pokojni je bil star 36 let, rojen je bil v St. Rupertu na Dolenjskem. V Ameriki je bival 15 let. Bil je dober gospodar, marljiv delavec, ter skrben oče svojih otrok; bil je član društva "Bratstva sloga" št. 149 JSKJ v Canonsburg, Pa., društva "Delavska sreča" št. 517 SNPJ v Muse, Pa., ter rudarske organizacije UMW of A.

Naj bo na tem mestu izrečena najlepša zahvala vsem darovalcem vencev: moji sestrični mrs. M. Grobelj in mrs. L. Matko iz Penn-a, Pa. Mojemu bratranecu m. P. Matko iz Bridgeport, Ohio, dr. Brataka, sloga, dr. Delavska sreča, ter sodelavcem, ki so poklonili pokojnemu sotrpnu lep venci v zadnji podrav. Hvale tudi članom U. M. W. of America na njih lep venci. Najlepša hvala vsem, ki so obiskali pokojnega, ko je ležal na mrtvaškem odru, se udeležili pogreba, me tolažili ter mi na kakšen drugi način pomagali v teh žalostnih urah. Torej najlepša hvala vsem! Tebi pa, dragi in ljubeli soprog, naj bo lahka tuja gruda! Odšel si od nas, a ostaneš nam vedno v spominu.

Zaljubljeni ostali: Louise Kramšar, soproga; Frank Kramšar, sinček; Mary Kramšar, hčerka. Dve sestri v starem kraju.

Muse, Pa. May 7, 1928.

## NAZANILLO.

Društvenim tajnikom in tajnicam so tem potem naznanila, da morajo naznaniti vse spremembe nazlov članov in članic, nazlove novih članov, ter imena in nazlove čestitilnih, državnih in izseljeniških članov naznaniti upravitelju Prosvete, da se lahko točno vredi imena in nazlove, katere pošljejo na pošto in jih upravitelju ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na naznanilo pripravljene listine vse nazlove upravitelju Prosvete poslati. Pri vsaki spremembi nazlova naj se vselej omeni stari in novi nazlov. Upravitelju pošljite nazlov, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

